

En aktuell dyrkingsmåte

Av Ole Lie

Ved nydyrkingsarbeider på Det norske jord- og myrselskaps bureisingsfelt Aspås/Blikås i Gjemnes kommune, Møre og Romsdal, har arbeidsformann Reidar Skarseth tatt i bruk en spesiell dyrkingsmåte, som også vil være fordelaktig for andre felter. Vi vil derfor beskrive dyrkingsmåten her i tidsskriftet.

Dyrkingsfeltet besto hovedsakelig av grunn myr. For det meste av arealet var dybden av torvlaget mindre enn 0,5 m. Andre deler av feltet besto av stein og blokkrik morene med bare et tynt torvlag over. Undergrunnen under myrlaget var morenejord av samme type som fastmarksarealene.

Feltet har stort sett jevn helling i en retning. Helningsgraden er 1:10–15. Feltet trengte grøfting under de nedbørsforhold som er i distriktet.

Mineraljorda på feltet inneholdt så mye stein og blokk at arealet måtte gjennomgraves og renskes med dyrkingsskuffe. Det forekom dessuten en del stubber etter skogrydding, samt kratt og kvist, som også måtte fjernes ved nydyrkingen.

I stedet for opplasting og bortkjøring av stein, stubber og annet trevirke, ble steinen m.v. gravd ned i grøfter, slik at det ble en systematisk drenering av hele feltet.

Dyrkingsarbeidet kan stort sett foregå slik:

Langs den ene siden av feltet graves en tilstrekkelig bred og 2,0–2,5 m dyp kanal. Denne forbygges med stein fra feltet. For å skaffe nok stein til forbygning av kanalen, kan det samtidig dyrkes et smalt belte langs kanalen.

I andre tilfeller kan det være aktuelt å plassere kanalen inne på selve feltet med steingrøfter inn i kanalen fra begge sider.

Kanalen må legges slik at «steingrøftene» får fall til kanalen. Samtidig bør grøftene legges på tvers av sterkeste fallretning, dvs. såkalt tverrgrøfting. Fig. 1 viser en skisse av feltet.

«Grøftene» som skal brukes til nedgraving av blokk og stein bør helst graves minst 1,5–2,0 m dype. Både bredde og dybde varieres for øvrig etter mengden av stein og stubb. Det må være et minst 0,8 m tykt lag av mineraljord over steinfyllingen i grøftene.

Ved grøfteavstand på f.eks. 15 m gjennomgraves først beltet eller stripen som er lengst fra grøfta. Beltet langs grøfta gjennomgraves samtidig som stein, blokk og stubb legges ned. En kan derved lettere få torv til dekning av steinlaget. Fig. 2 viser arbeidsgangen.

Ved nedgraving av stein og blokk må de største steinene legges nederst og på en slik måte at det blir størst mulig åpninger for vannstrømmen. Hvis det forekommer store blokker og stubber, kan det være aktuelt å grave så bred grøft at de store blokkene og stubbene kan plasseres ved siden av selve vannløpet.

Steinlaget som skal fungere som vannløp, må dekkes med torv som filtermasse. Hvis det ikke finnes nok brukbar torv på feltet, kan en gjennomtrengelig filterduk benyttes. Fig. 3 viser tverrsnitt av en «steingrøft». Steingrøftene fylles igjen med gravemaskin eller annen egnet maskin som er tilgjengelig.

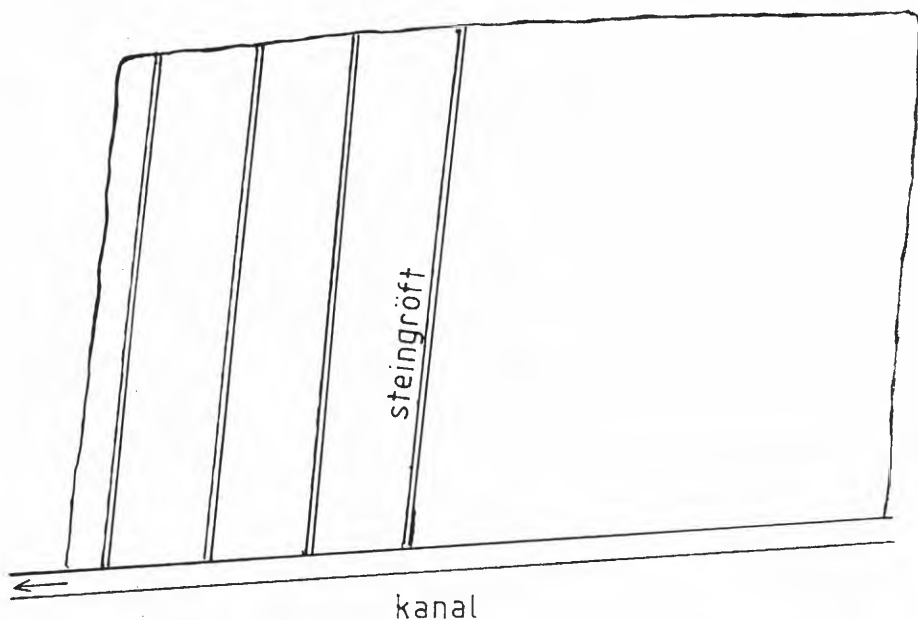
Ved gjennomgravningen og renskingen av stein og stubb bør en samtidig søke å blande torv og mineraljord i det øverste laget av jordprofilen. Derved vil en oppnå mange forbedringer av jorda som vokseplass for plantene og bedre bæreevne for dyr og maskiner.

Ved denne metode sparer en bortkjøring av steinen m.v. og kostnader til drenerør. Derimot vil gravearbeidet ta noe lengre tid. Kostnadene ved selve dyrkingen blir antakelig omtrent de samme som ved bortkjøring av stein og stubb. Metoden krever at en kan innrette seg praktisk etter forholdene på feltet.

Erfaringer har vist at dreneringen ved

hjelp av slike «steingrøfter» som oftest blir tilfredsstillende. Hvis det viser seg nødvendig kan en dessuten supplere dreneringen med vanlige grøfter f.eks. en rørgroft i hvert mellomrom. Vi tror at steingrøftene vil bli varige, men dekket over steinlaget i grøfta er selvsagt viktig for å hindre tilslamming av vannløpene i hulrommene mellom steinene.

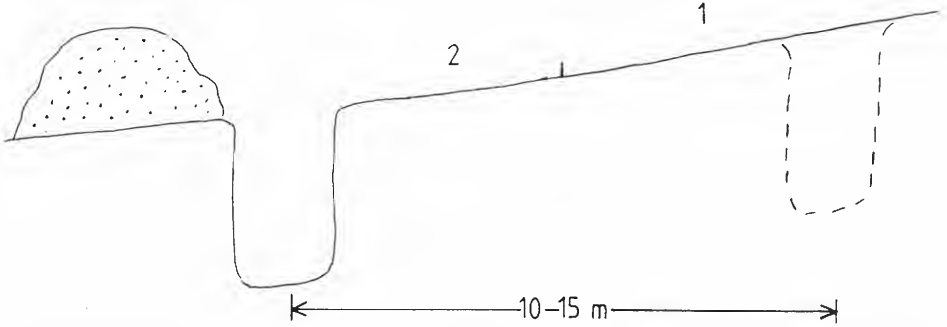
Skisse over feltet

Skisse av felt som viser avløpskanal og sidegrøfter for nedgraving av stein og røtter m.v. Hvis det er ønskelig å tørrelegge feltet før graving og rensk av stein m.v. tar til, kan kanalen og mindre sidegrøfter graves en tid før resten av arbeidet utføres.

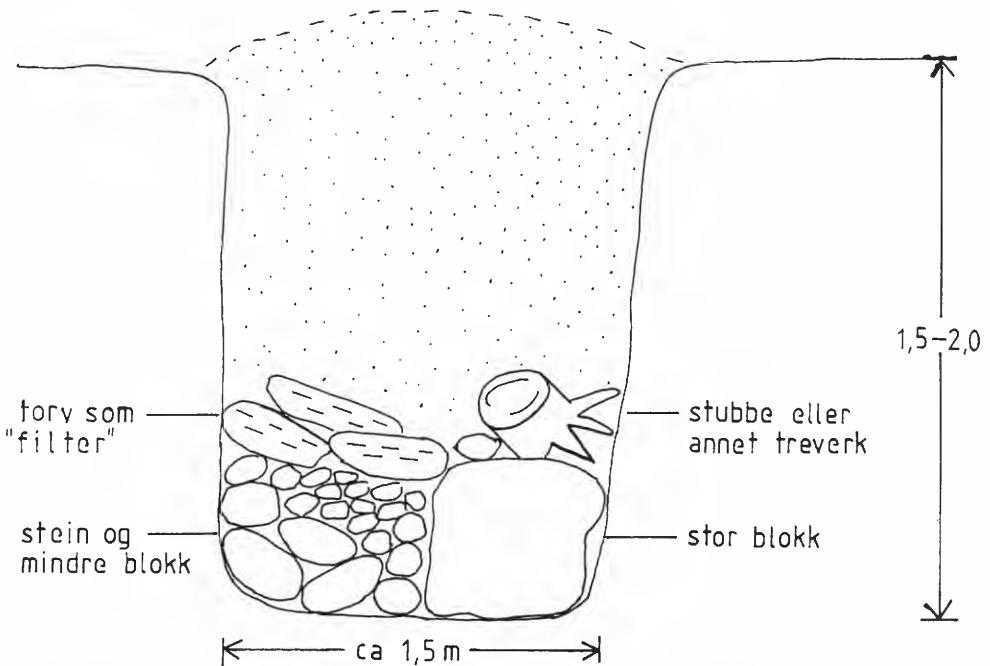
Profil som viser arbeidsmåten

Gjennomgravningen (åkergravingen) utføres i 2 eller flere striper

Tverrsnitt som viser arbeidsprinsippet. Grøften til venstre graves opp i full dybde og bredde etter behov for å få plass til all stein og blokk m.v. fra arealet mellom grøftene. Først renskes stripe 1 og stein og stubber legges på stripe 2. Sistnevnte stripe renskes samtidig som steinen legges ned i grøften og dekkes med torv. Avstanden mellom grøftene kan også reguleres etter behov både for drenering og plass for stein og annet avfall.

Grop fylt med stein i bunnen = grøft

Tverrsnitt av igjenfylt grøft. Det må være minst 0,8 m fyllmasse av hovedsakelig mineraljord over steinfyllingen. Hvis det er mye humus i jorda bør steinen legges dypere slik at den ikke kommer for høyt i profilet etter synking og jordsvinn.